

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนดัดดรุณี ปีการศึกษา 2563 ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์การประเมิน ดังนี้

1. เพื่อประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) ของโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนดัดดรุณี ปีการศึกษา 2563

2. เพื่อประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ของโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนดัดดรุณี ปีการศึกษา 2563

3. เพื่อประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ของโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนดัดดรุณี ปีการศึกษา 2563

4. เพื่อประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) ของโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนดัดดรุณี ปีการศึกษา 2563 ดังนี้

4.1 ประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนดัดดรุณี ปีการศึกษา 2563

4.2 ผลที่เกิดต่อนักเรียน ได้แก่

4.2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน

4.2.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

4.3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนดัดดรุณี ปีการศึกษา 2563

การประเมินครั้งนี้ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน โดยใช้แบบสอบถามการประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ด้านผลผลิต (Product Evaluation) แบบประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มี

ต่อโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนดัดดรุณี ปีการศึกษา 2563 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผล

จากการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนดัดดรุณี ปีการศึกษา 2563 สรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. ผลการประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) ของโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนดัดดรุณี ปีการศึกษา 2563 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นว่า เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.36)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ($4.56 \leq \bar{X} \leq 4.93$)

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ของโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนดัดดรุณี ปีการศึกษา 2563 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นว่า เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.44)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ($4.42 \leq \bar{X} \leq 4.85$)

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ของโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนดัดดรุณี ปีการศึกษา 2563 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นว่า เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.32)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ($4.28 \leq \bar{X} \leq 4.91$)

4. ผลการประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) ของโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนดัดดรุณี ปีการศึกษา 2563

4.1 ผลการประเมิน ด้านประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนดัดดรุณี ปีการศึกษา 2563 ด้านประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นว่า เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

และมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าสูงสุดคือ นักเรียนนำแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.40) รองลงมาคือ นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.46) ส่วนอันดับสุดท้ายคือ นักเรียนเป็นบุคคลหนึ่งที่จะเผยแพร่ประโยชน์ของแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับบุคคลอื่น

ได้ทราบ ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.46)

ส่วนความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากในภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง $3.77 \leq \bar{X} \leq 4.16$ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าสูงสุดคือ นักเรียนคิดวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.36) รองลงมา นักเรียนพยายามเลือกใช้วัสดุจากทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด เช่น ถุงผ้า ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.34) ส่วนอันดับสุดท้ายคือ นักเรียนเป็นบุคคลหนึ่งที่จะเผยแพร่ประโยชน์ของแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับบุคคลอื่นได้ทราบ ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.46)

4.2 ผลที่เกิดกับนักเรียน

4.2.1 ความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 94.88 ในข้อคำถามที่ตอบถูกมากที่สุด คือ เกษตรทฤษฎีใหม่ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และในข้อคำถามการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกิจกรรมเฉพาะปัจเจกบุคคลเท่านั้นในภาคเกษตรไม่สามารถทำได้ทุกคนทุกหน่วยงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ การปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การใช้เวลาวางงานหาอาชีพเสริมเป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน อยู่ในระดับมากที่สุด ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 99.71 ส่วนอันดับสุดท้าย หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไม่สามารถนำไปใช้ได้กับคนทุกวัยและทุกศาสนา อยู่ในระดับมาก ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 87.72

4.2.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ปีการศึกษา 2563 โดยภาพรวม นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.27) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก และระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าสูงสุดคือ ด้านมีจิตสาธารณะ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.24) รองลงมา คือ ด้านซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.47) ส่วนอันดับสุดท้าย อยู่ในระดับมาก คือ ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.22)

4.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม นำมาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนดัดดรุณี ปีการศึกษา 2563 โดยภาพรวม พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.23) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก และมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าสูงสุดคือ เปิดโอกาสให้เรียนรู้จากการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.97$, S.D. = 0.18) รองลงมาคือ นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.92$, S.D. = 0.27) ส่วนอันดับสุดท้ายคือ มีเครื่องมือการวัด และประเมินผลตรงกับวัตถุประสงค์ และนักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.22)

ส่วนความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากในภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง $4.05 \leq \bar{X} \leq 4.06$ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าสูงสุดคือ มีการวัด และประเมินผลตรงกับความเป็นจริง ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.25) รองลงมาคือ มีเครื่องมือการวัด และประเมินผลตรงกับวัตถุประสงค์ และนักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.22)

อภิปรายผล

จากผลสรุปของการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนดัดดรุณี ปีการศึกษา 2563 โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้รายงานแยกอภิปรายผลรายด้าน ดังนี้

1. การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ผลการประเมินปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะ การดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนดัดดรุณี ปีการศึกษา 2563 ได้นำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานต้นสังกัดที่นำยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 8 จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) มาขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ผู้บริหารองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรด้านการศึกษา และนักเรียนนักศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำหลักคิดมาบูรณาการจัดการเรียนการสอน นำหลักคิดมาปฏิบัติ ตลอดจนประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันโดยให้โรงเรียนดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ โรงเรียนดัดดรุณีได้รับผิดชอบดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวโดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการของโรงเรียน ที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษา การจัดการศึกษาของโรงเรียน หลักสูตร และการจัดการเรียนรู้เหมาะสมกับบทบาทและหน้าที่ของโรงเรียนสอดคล้องกับสภาพความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และศักยภาพของโรงเรียน โดยดำเนินการเป็นโครงการต่อเนื่องทุก ๆ ปี มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน นำไปปฏิบัติ ได้จริงและสามารถพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ ซึ่งเป็นไปตามผลการประเมินของผู้บริหารและครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันสูงเป็นอันดับแรกในหัวข้อโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงฯ มีความจำเป็นสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง โรงเรียนจึงควรประสานงานกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เช่น วิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความหลากหลายด้านอาชีพ แหล่งเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัด ซึ่งจะทำให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินโครงการจะทำให้บรรลุผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ

คำกล่าวของสเตค (Stake, R.E., 1967) ได้เสนอโครงสร้างของรูปแบบการประเมินใช้ชื่อว่า รูปแบบการประเมินแคนันทีแนนซ์ (Countenance Model) ตามโครงสร้างของรูปแบบนี้ได้จำแนกข้อมูลการประเมินออกเป็น 2 ส่วนคือ เมทริกซ์บรรยาย (Disruption Matrix) และเมทริกซ์ตัดสินคุณค่า (Judgement Matrix) และได้เสนอว่า ก่อนบรรยายหรือตัดสินคุณค่าของโครงการใด ๆ นักประเมินควรทำการวิเคราะห์หลักการ และเหตุผลของโครงการนั้น ๆ ด้วย และสอดคล้องกับคำกล่าวของไทเลอร์ (Tyler, R.W., 1949) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจนรัดกุมและเฉพาะเจาะจงแล้วจะเป็นแนวทางช่วยในการประเมินได้เป็นอย่างดี ผลจากการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของศรายุช เซาว์ชาญ (2556, หน้า 78-81) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินเชิงระบบโครงการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนบ้านหนองแดงสมมิตร ผลการประเมินพบว่า การดำเนินงานตามโครงการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา สำหรับโรงเรียนบ้านหนองแดงสมมิตร ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านบริบทโดยรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุนีย์ พาณิชย์ (2556, หน้า 120 - 126) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การประเมินโครงการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนห้วยยอด พบว่า ผลการประเมินด้านสภาพแวดล้อม ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของกัตติกา ศรีมหาวโร (2557, หน้า 95 - 100) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การประเมินโครงการครอบครัวร่วมทำน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านสระบัว พบว่า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก และด้านสภาพแวดล้อม โดยรวมผลการประเมินมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดที่ผลการประเมินปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้รายงานในฐานะผู้บริหารได้เป็นผู้นำในการดำเนินโครงการ มีการพัฒนาโครงการอย่างต่อเนื่อง มีการให้ความรู้ความเข้าใจกับบุคลากรในโรงเรียนทุกคน นอกจากนี้ยังเป็นผู้นำในการอำนวยความสะดวกในการดำเนินโครงการมีการแต่งตั้งบุคลากรที่รับผิดชอบโครงการอย่างชัดเจน ทำให้ครู บุคลากรที่เกี่ยวข้องตระหนัก และให้ความสำคัญกับโครงการ มีความตั้งใจในการปฏิบัติกิจกรรม มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี รูปแบบของกิจกรรมเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ มีการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณเพียงพอต่อการพัฒนา มีแหล่งเรียนรู้ และบรรยากาศภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมหรือกิจกรรมที่เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนตรงตามความต้องการของครูและนักเรียน โดยมีผู้ปกครองและชุมชนให้การสนับสนุนโรงเรียนเป็นอย่างดี จากการที่ครูมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินโครงการ มีความตั้งใจในการปฏิบัติกิจกรรม ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ การได้รับความร่วมมืออย่างดีจากครู ผู้ปกครอง ชุมชน รวมทั้งการได้รับวัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณอย่างเพียงพอถือเป็นปัจจัยสำเร็จอย่างยิ่ง ในการดำเนินโครงการครั้งนี้ ซึ่งเป็นไปตามผลการประเมินที่ว่า บุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรม

จริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงฯ มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานโครงการ ซึ่งผู้บริหารและครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันสูงเป็นอันดับแรก แต่ทั้งนี้ในการดำเนินการยังมีปัญหาและอุปสรรคอยู่บ้างในเรื่องความเพียงพอของบุคลากร จึงควรให้บุคลากรในกลุ่มสาระอื่น ๆ มีบทบาทรับผิดชอบกิจกรรมในการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้มากขึ้น นอกเหนือจากครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของไมเคิล สคริฟเวน (Michalr Scriven, 1967) ที่ให้ความสำคัญในการประเมินค่าใช้จ่ายกับผลที่ได้รับเขาเชื่อว่าการประเมินจะขาดความสมบูรณ์ ถ้านักประเมินไม่ได้พิจารณาในเรื่องคุณค่าที่ได้รับโดยการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของโครงการ สิ่งที่ต้องพิจารณามี 3 ประการ คือ 1) ความเป็นประโยชน์ 2) ขวัญ หรือกำลังใจ หรือคุณธรรม 3) ค่าใช้จ่าย และสอดคล้องกับสมคิด พรหมจ้อย (2554, หน้า 54) ที่กล่าวถึงความสำคัญกับการประเมินโครงการช่วยให้ข้อมูลและสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนโครงการตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินการโครงการ ตลอดจนตรวจสอบความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผลจากการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของศรายุช เขาว์ชาญ (2556, หน้า 78 - 81) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การประเมินเชิงระบบโครงการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนบ้านหนองแดงสหมิตร ผลการประเมินพบว่า การดำเนินงานตามโครงการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา สำหรับโรงเรียนบ้านหนองแดงสหมิตร ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษางมลานันท์ บุญกล้า (2559, หน้า 71 - 72) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านหนองปลาชีว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ผลการประเมิน พบว่า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้ มีความสอดคล้องกับนโยบายในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ครูผู้สอนและบุคลากรที่รับผิดชอบกิจกรรมตามโครงการเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมและเพียงพอสำหรับการดำเนินโครงการ การกำหนดขั้นตอนการจัดทำโครงการเศรษฐกิจพอเพียงมีความชัดเจน สาระเนื้อหาตามองค์ประกอบของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงมีความชัดเจนปฏิบัติได้ กิจกรรมในโครงการช่วยให้โรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ และมีการรายงานผลการประเมินกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในครอบครัวของตนเองได้

3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ผลการประเมินปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนมีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน ดำเนินการตามแผน มีการตรวจสอบ และสะท้อนผลการดำเนินงานที่ชัดเจน จัดประชุมชี้แจงครู และผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการอย่างเหมาะสม มีการกำกับ ติดตาม นิเทศการดำเนินงาน

การตรวจสอบประเมินผล และการรายงานผลการดำเนินงานตามระยะเวลาที่กำหนด การดำเนินโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ แต่ทั้งนี้โรงเรียนควรให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ วางแผนดำเนินงานในทุกขั้นตอน ลงมือปฏิบัติ และการประเมินผล จะส่งผลให้การดำเนินการต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผลการประเมินครั้งนี้สอดคล้องกับพิสนุ พงศ์ศรี (2553, หน้า 36) ที่กล่าวถึง ความสำคัญของโครงการต้องทำเป็นระบบซึ่งมีความสำคัญ และจะช่วยทำให้การกำหนดลำดับขั้นของกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะต้องทำให้ต่อเนื่องสอดคล้องกันอย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัดทรัพยากรต่าง ๆ และมีประสิทธิผลได้ ทำให้เกิดประสานระหว่างผู้ปฏิบัติงานหรือหน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้องไม่ให้เกิดกิจกรรมบางอย่างขาดหายไปหรือซ้ำซ้อนกัน ทำให้เกิดการประเมินผลอย่างมีขั้นตอนและคุณภาพที่ดี ทำให้ได้สารสนเทศจากการประเมินที่เป็นประโยชน์ และสอดคล้องกับแนวคิดของ ไมเคิล สคริฟเวน (Michael Scriven, 1967) ที่ว่า ควรจะแยกหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลต่าง ๆ ให้ชัดเจน รวมทั้งควรจะได้มีการศึกษาหรือกันระหว่างนักประเมินกับผู้ดำเนินงานในโครงการด้วย สอดคล้องกับผลการศึกษาของสุนันท์นิ สุขสวัสดิ์ (2560, หน้า 124 - 129) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการการจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนตามแนวทางการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษาโรงเรียนศิริมาศพิทยาคม ผลการประเมินพบว่า การประเมินการจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนตามแนวทางการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านกระบวนการอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของโสภณ ทองจิตร (2559, หน้า 91 - 95) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาโรงเรียนน้ำรอบวิทยาโดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป (CIPP) พบว่า การประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ด้านกระบวนการในการดำเนินโครงการ โดยภาพรวมมีอยู่ในระดับมาก

4. การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) ของโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนดัดดรุณี ปีการศึกษา 2563

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ผลการประเมินปรากฏเช่นนี้ อาจเป็นเพราะโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนดัดดรุณี ปีการศึกษา 2563 ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ในโครงการมีกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรมที่หลากหลายที่ให้นักเรียนปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนที่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในโรงเรียนที่มีความตั้งใจรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามโครงการถือเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน นอกจากนี้โรงเรียนดัดดรุณีเป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนหญิงล้วนมีความอ่อนน้อม กิริยามารยาทงดงาม เมื่อทำกิจกรรมนักเรียนจะให้ความร่วมมือสนใจ และให้ความสำคัญเข้าร่วมโครงการ ตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการ จึงทำให้หลังการเข้าร่วม

โครงการฯ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนำไปประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี นักเรียนใช้เหตุผลในการตัดสินใจอย่างรอบคอบในการดำเนินชีวิตประจำวัน และเห็นคุณค่าของการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แต่จากผลการประเมินในระดับมากพบว่า นักเรียนเป็นบุคคลหนึ่งที่จะเผยแพร่ประโยชน์ของแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับบุคคลอื่นได้ทราบ มีผลการประเมินต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กิจกรรมตามโครงการส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามสภาพจริง แต่ไม่ได้มุ่งเน้นให้นักเรียนมีบทบาทในการเผยแพร่ สอดคล้อง กับสุภาเพ็ญ เตชะเพิ่มผล (2554, หน้า 15) ที่กล่าวถึงการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา เป้าหมายสำคัญ คือ การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียงเห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักสิ่งแวดลอม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม เอกลักษณ์/ความเป็นไทย การจัดการศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงดำเนินการได้ใน 2 ส่วน คือ การบริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ และการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย การสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ในห้องเรียน การประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนอกห้องเรียน การบรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น ครูเป็นบุคลากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้และปลูกฝังหลักคิดต่าง ๆ ให้แก่เด็ก โดยครูต้องเข้าใจอย่างถูกต้อง สามารถวิเคราะห์ความพอเพียงไม่พอเพียงของตนเองได้ และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของธงชัย เหมเกียรติกุล (2559, หน้า 86-90) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินผลโครงการพัฒนาผู้เรียนด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริในโรงเรียนร่มโพธิ์วิทยา อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการประเมินด้านความพึงพอใจต่อผลผลิตของโครงการพัฒนาผู้เรียนด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริในภาพรวม ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของพระมหาอาจริยพงษ์ คำตัน (2554, หน้า 109) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐม พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐมที่มีเพศต่างกันมีระดับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศหญิงมีระดับคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์มากกว่าเพศชาย

4.2 ผลที่เกิดต่อผู้เรียน

4.2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน หลังเข้าร่วมโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนดัดดรุณี ปีการศึกษา 2563 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 94.88 ซึ่งให้เห็นว่า โรงเรียนดัดดรุณีได้

ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการกำหนดหลักสูตร และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความตระหนัก และปฏิบัติตามตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา มีการจัดประชุมอบรมสัมมนา ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักและเห็นความสำคัญหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลให้โรงเรียนได้รับเกียรติบัตรสถานศึกษาพอเพียงจากกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้โรงเรียนได้เข้าร่วมโครงการครอบครัวพอเพียงสู่สถานศึกษา และชุมชนของมูลนิธิครอบครัวพอเพียงร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ ในปีการศึกษา 2558 และมีการจัดตั้งศูนย์ครอบครัวพอเพียงโรงเรียนดัดดรุณี ในปีการศึกษา 2559 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจศาสตร์พระราชา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง ครอบครัว และชุมชนได้อย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นวิสัยทัศน์การปลูกจิตสำนึก ความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ จิตอาสา และความกตัญญู มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษาดูงาน และการขับเคลื่อนกิจกรรมของศูนย์ครอบครัวพอเพียงโรงเรียนดัดดรุณีโดยแกนนำศูนย์ครอบครัวพอเพียงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ขยายเครือข่ายผ่านพันธกิจ 5 ด้าน ได้แก่ พันธกิจด้านศาสนา วัฒนธรรม และสถาบันพระมหากษัตริย์ พันธกิจด้านสิ่งแวดล้อม พันธกิจด้านประชาธิปไตยสิทธิ และหน้าที่พลเมือง พันธกิจด้านสังคมและสาธารณสุข และพันธกิจด้านเศรษฐกิจ ซึ่งมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน จากการดำเนินงานของโรงเรียนดัดดรุณิดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางโดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัว และเงื่อนไขในความรู้และสามารถปฏิบัติตามหลักความพอเพียงได้เป็นอย่างดี และจากผลการวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า ยังมีนักเรียนตอบถูกต่ำกว่าร้อยละ 90 คือ การดำเนินชีวิตโดยมีแผนระยะยาวถือว่าเป็นภูมิคุ้มกันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่สามารถนำไปใช้ได้กับคนทุกวัยและทุกศาสนา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนที่ตอบผิดส่วนใหญ่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น การเรียนรู้และประสบการณ์ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจะมีบทบาทเป็นผู้ตามเป็นส่วนมาก จึงทำให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อยกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสอดคล้องกับผลการศึกษาของขวัญภา อุณหกานต์ (2559, หน้า 87 - 94) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนสวนแตงวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน

แบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) พบว่า ด้านผลผลิตนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ โสภณ ทองจิตร (2559, หน้า 91 - 95) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาโรงเรียนนารอบวิทยา โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP) พบว่า การประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาด้านผลผลิต การประเมินความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก

4.2.2 ผลที่เกิดต่อผู้เรียน ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ผลการประเมินปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะ กิจกรรมของโครงการ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายความร่วมมือของ โรงเรียนดัดดรุณี ปีการศึกษา 2563 มีความเหมาะสม ตรงตามความต้องการของนักเรียน ซึ่งการพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมด้วยวิธีพัฒนาตนเองตามขั้นตอนที่ออกแบบไว้ในแต่ละกิจกรรมสามารถปฏิบัติได้ ควบคู่กับการดำเนินชีวิตประจำวัน แต่มิใช่เป็นการกระทำในลักษณะเสร็จสิ้นกิจกรรม แต่ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนเป็นนิสัย เช่น กิจกรรมด้านจิตสาธารณะที่มีผลการประเมินสูงกว่าด้านอื่น เพราะกิจกรรม ด้านจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมครอบครัวพอเพียงสู่สถานศึกษาและชุมชนในกิจกรรมจิตอาสาสู่ชุมชน กิจกรรมสร้างจิตสำนึกสร้างสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Eco - School) กิจกรรม สภานักเรียนไทยหัวใจสมานฉันท์ยึดมั่นหลักธรรมมาภิบาล และกิจกรรมห่วงใย ใส่ใจ ช่วยเหลือพัฒนา และกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ทั้งผู้บริหารครู และนักเรียนดำเนินกิจกรรมร่วมกันทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน นอกจากนี้กิจกรรมตามโครงการ ยังส่งผลให้นักเรียน ซื่อสัตย์สุจริต รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง รักความเป็นไทย มุ่งมั่นในการทำงาน และจากผลการประเมินพบว่า ด้านมุ่งมั่นในการทำงานมีผลการประเมิน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กิจกรรมตามโครงการเป็นกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนปฏิบัติตาม เป็นส่วนใหญ่ขาดการฝึกให้นักเรียนจดจ่ออยู่กับงาน ผ่านการตั้งเป้าหมายส่วนตัวของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นทำงานจนสำเร็จสอดคล้องกับกุหลาบ พงษ์เทพิน (2553, หน้า 18) ที่ได้ให้ความหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ว่า หมายถึงพฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียนที่บ่ง บอกให้เห็นอุปนิสัยที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงปรารถนาความถูกต้องที่มีอยู่ภายในจิตใจของ ผู้เรียนที่สถานศึกษากำหนดขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียน พฤติกรรมนั้นแสดงออกในสิ่งที่พึงปรารถนาจนเคยชิน เป็นกิจนิสัย และลักษณะนิสัยสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และสอดคล้องกับผลการศึกษาของปรียาภรณ์ เชียงเครือ (2552, หน้า 108 อ้างถึงใน ปิยนาด ธนพรวรกุล, 2560, หน้า 52) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองกุ่ม จังหวัดนครราชสีมา ด้วยกิจกรรม 5 กิจกรรม คือ กิจกรรม อบรมคุณธรรมจริยธรรมประจำสัปดาห์ กิจกรรมการประกวด กิจกรรมเข้ากลุ่มนันทนาการ กิจกรรม บำเพ็ญประโยชน์และทำอาหาร ทำให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์รวม 3 ด้านมีการเปลี่ยนแปลง คือ

- 1) ความซื่อสัตย์ พบว่า นักเรียนสามารถปรับเปลี่ยนนิสัย และพฤติกรรมที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองมากขึ้น เมื่อทำผิดพลาดสามารถยอมรับผิดโดยแสดงออกทั้งทางการพูดด้วยวาจา และการกระทำ
- 2) ด้านความมีวินัยในตนเอง โดยนักเรียนสามารถปฏิบัติและประพฤติปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นเรื่อง การแต่งกายถูกระเบียบ การช่วยดูแลรักษาความสะอาดของห้องเรียน และโรงเรียน 3) ด้านความรับผิดชอบ โดยประพฤติตนเป็นคนดี มีความรักความสามัคคี นักเรียนตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เคารพเชื่อฟังครู

4.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนดัดดรุณีปีการศึกษา 2563 โดยภาพรวม นักเรียนมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงกิจกรรมในโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนดัดดรุณี ปีการศึกษา 2563 ที่จัดขึ้น เน้นการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันทั้งในด้านการเรียน ทักษะในการดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกันในสังคม ผู้บริหาร และครูผู้รับผิดชอบโครงการมีความรู้ และมีวิธีการจัดกิจกรรมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับนักเรียน ทำให้ครูเข้าใจในหลักธรรมและเห็นคุณค่าของคุณธรรมมากยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกัน ทำให้นักเรียนที่ได้การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมยอมซึมซับเข้าไปในจิตใจที่ละเล็กละน้อย กิจกรรมตามโครงการที่โรงเรียนจัดถือเป็นสิ่งจำเป็นในการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการรับรู้และตอบสนองต่อการรับรู้ เห็นคุณค่าคุณงามความดีที่โรงเรียนปลูกฝัง มีการจัดระบบเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าของเรื่องราวของสิ่งต่าง ๆ ในที่สุดก็จะแสดงพฤติกรรมอันเป็นลักษณะนิสัยที่ตนยอมรับและยึดถือนำไปปฏิบัติ นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มขึ้น ครูผู้สอนมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหามากยิ่งขึ้น ส่งผลให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจในโครงการ แต่จากผลการประเมินพบว่า ยังมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ในข้อ มีการวัด และประเมินผลตรงกับความเป็นจริง มีเครื่องมือการวัดและประเมินผลตรงกับวัตถุประสงค์ นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ กิจกรรมต่าง ๆ ตามโครงการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดกิจกรรม และการประเมินผลค่อนข้างน้อย เน้นให้นักเรียนปฏิบัติตาม แต่ก็มีบางกิจกรรมที่ให้นักเรียนคิดวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดกิจกรรม ดำเนินกิจกรรม และประเมินผล เช่น กิจกรรมสภานักเรียนไทยหัวใจสมานฉันท์ เป็นต้น สอดคล้องกับวนิชา ศรีตะปัญญะ (2551, หน้า 87) ที่กล่าวถึงความพึงพอใจว่า เป็นความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันเกิดจากพื้นฐานการรับรู้ ค่านิยม และประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับ และจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการให้แก่บุคคลนั้นได้ ซึ่งระดับความพึงพอใจของแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2554, หน้า 69) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchical Theory of Motivation) ในการจัดการเรียนรู้ว่าการช่วยให้นักเรียนได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานอย่างเพียงพอ การให้อิสระภาพ และเสรีภาพแก่นักเรียน การจัด

บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะช่วยส่งเสริมให้เกิดประสบการณ์ในการรู้จักตนเองตามสภาพความเป็นจริง สอดคล้องกับผลการศึกษาก่อนหน้าของกัตติกา ศรีมหาโร (2557, หน้า 95-100) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการครอบครัวร่วมทำน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียน บ้านสระบัว พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อโครงการอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับศรายุช เซาว์ชาญ (2556, หน้า 78-81) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินเชิงระบบโครงการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนบ้านหนองแดงสมมิตร ผลการประเมินพบว่า ผลการประเมินการดำเนินงานตามโครงการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา สำหรับโรงเรียนบ้านหนองแดงสมมิตร ด้านผลผลิตเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการประเมินโครงการ

ข้อเสนอแนะจากผลการประเมินโครงการพบว่า การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายการมีส่วนร่วมของโรงเรียนดัดดรุณี นักเรียนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มากขึ้น ผู้ประเมินขอเสนอแนะการนำผลการประเมินไปใช้สำหรับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ดังนี้

1. จากการประเมินพบว่า ด้านบริบท ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประสานงานกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทำให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงฯ ต่ำรองลงมา คือ ผู้บริหาร บุคลากร นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เห็นความสำคัญของโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงฯ ดังนั้นโรงเรียนควรดำเนินการ ดังนี้

- 1.1 ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์นโยบาย และวิสัยทัศน์ของหน่วยงานต้นสังกัดและของโรงเรียน ศึกษาสภาพความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน เพื่อกำหนด วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการที่ชัดเจน

- 1.2 โรงเรียนควรประสานความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือแหล่งเรียนรู้ด้านการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้จนเป็นที่ยอมรับหรือเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินโครงการ

2. จากการประเมินพบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ บุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงฯ มีจำนวนเพียงพอ และได้กำหนดบทบาทหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน ต่ำรองลงมาคือ กิจกรรมของโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงฯ มีความเหมาะสมกับสภาพของ

โรงเรียน ดังนั้นโรงเรียนควรดำเนินการ ดังนี้

2.1 ควรเพิ่มครูวิทยากรที่รับผิดชอบกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน

2.2 โรงเรียนควรเพิ่มแหล่งเรียนรู้ หรือจัดสภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจพอเพียงในบริเวณโรงเรียนให้มากขึ้น และเปิดโอกาสให้บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการได้มีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมหรือสนับสนุนทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินโครงการอย่างเหมาะสม

3. จากการประเมินพบว่า ด้านกระบวนการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การดำเนินงานครบทุกกิจกรรม และเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด ต่ำรองลงมาคือ บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ วางแผนดำเนินงานและการจัดกิจกรรมตามโครงการ ดังนั้นโรงเรียนควรดำเนินการ ดังนี้

3.1 การดำเนินกิจกรรมตามโครงการบางกิจกรรมต้องใช้เวลาในการปฏิบัติกิจกรรม เช่น กิจกรรมมทรรมาอาชีพ และกิจกรรมตลาดนัดตัดตฤณีสู่วิถีพอเพียง ครูควรเสนอแนะนักเรียนในเรื่องการวางแผนการทำงานให้เหมาะสมกับเวลา

3.2 โรงเรียนควรมีการกำหนดให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์วางแผนดำเนินงาน และการจัดกิจกรรมตามโครงการ มีการนิเทศ ติดตาม ดูแล ให้คำแนะนำช่วยเหลือ และสนับสนุนอย่างการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีการประเมิน รายงานผลและเผยแพร่การดำเนินงานโครงการ

4. จากการประเมินพบว่า ด้านผลผลิต ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ นักเรียนเป็นบุคคลหนึ่งที่จะเผยแพร่ประโยชน์ของแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับบุคคลอื่นได้ทราบ ต่ำรองลงมาคือ นักเรียนมีการทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย อย่างมีเหตุผลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.1 โรงเรียนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่องให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านชีวิต เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี อันจะนำไปสู่การดำเนินชีวิตที่มีความสุข และสามารถเผยแพร่ประโยชน์ของแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับบุคคลอื่นได้

4.2 โรงเรียนควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย และเงินคงเหลือในแต่ละวัน รวมทั้งนำข้อมูลการใช้จ่ายเงินมาจัดลำดับเรียงความสำคัญของรายจ่ายและวางแผนใช้จ่ายเงินตามความสำคัญจำเป็นโดยยึดหลัก การพอประมาณ การมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยมีครูที่ปรึกษาดูแลอย่างใกล้ชิด

5. จากการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ดังนั้นโรงเรียนควรฝึกให้นักเรียนทำงานแล้วจดจ่ออยู่กับงาน ผ่านการตั้งเป้าหมายส่วนตัวของนักเรียนแต่ละคนซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนมีความมุ่งมั่นทำงานโดยครูทุกกลุ่ม

สาระการเรียนรู้ร่วมมือกันฝึกฝนนักเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำโครงการในครั้งต่อไป

1. ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบโครงการนำผลการประเมินโครงการเป็นสารสนเทศในการตัดสินใจ ปรับปรุง และพัฒนาโครงการและกิจกรรมในโครงการให้ดียิ่งขึ้นไป โดยเฉพาะด้านผลผลิต (Product) พบว่า มีค่ามัธยฐานเลขคณิตอยู่ลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบควรมีการ ติดตาม และตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง
2. โรงเรียนควรวางแผนประสานงานกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทำให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงฯ เพื่อให้โครงการมีความเป็นไปได้ และควรให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ วางแผนดำเนินงานในทุกขั้นตอน ลงมือปฏิบัติ และการประเมินผล จะส่งผลให้การดำเนินการต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. ควรศึกษาปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนต่อไป
4. ควรประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเครือข่ายการมีส่วนร่วมของโรงเรียนตัดตรึงด้วยรูปแบบอื่น ๆ ร่วมกับการประเมินรูปแบบ CIPP Model เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลสารสนเทศที่ได้ เพื่อนำไปใช้ประกอบเปรียบเทียบข้อมูลสารสนเทศที่ได้เพื่อนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการแก้ไขหรือพัฒนาโครงการให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่กำหนด